

מבעד למסורה

(שעורים בהסתכלות)



הן מכירים אתם אותי כמדומני לא מוסיף שלשום ויודעים היטב שאין דרכי הלילה לחת פאר לפני תלמידי החביבים ולהתגדר

על הצבור ואולם, כשפתחתי בשבוע זה את גליון ה"טאג" — העתון לאינטליגנציה היהודית באמריקה — קראתי מעומקא דלכא: ברוד ה' יום ה' שזכיתי לתלמידים מוכהקים גם מעבר לים המפיצים את תורתו ברחבים ומעתיקים לתוד ה"גאזי" טים" שלהם את שעורי ע"א התיירים שלנו. למשל, שעושים קפנדריא את א"י בדרכם לארצות המזרח ומתארחים כאן באכסניות של גויים ועכו"ם ר"ל, וה"גאידס" (מורי-דרד) של בני יודנו מוליכים אותם למ"מ שערי-טומי ומספרים להם בבאזמעשויות כי "הציונות" היא "חנה" וכי ביתן בעלאל (בא-סאליל בלנס) זכר ובטל חלילה מן העולם, וביחוד "ה" בע תלמידהכם" שלי שהיה כ"פ ראשון "ה" וב"פסה שני", כלומר: בראו-ציון "ה" תחתונה כידוע ואח"כ הם חוזרים לאמריקה — כך מסיום ה"טאג" וודו

בירכתונו — וחושבים ברצינות שכבר ראו את הכל נידעים הם את "פלסטיין" כעשר אצבעותיהם, או כמו שאומר ידידי (ידיד זה, נדמה שהוא ר' עזמות בעצמו): החלוצים שלנו חיים כאן על העצים ועל האבנים. בשרות וככבישים, והתיירים שלנו חוזרים באמריקה ומדברים שם "על העצים ועל האבנים", בבחינת "קונפרנס" (הרצאה בלע"ו) ע"א ארץ-ישראל... * * *

ואת זה לעומת זה עשה אלהים. בה בשעה שמורי הדרך שלהם מור ליכים את תיורינו לראמאללאה ולבתי-אונגרו ואומרים להם שזהו תל-אביב ותל-פיות, — בה בשעה נזדמן לנו בחוהמ"פ זה כמר ערבי מבירות, שנסע עמנו ברכבת נהיפה לירושלם, כדי לראות את א"י אחרי חמש-עשרה שנה. כיון שראיתי שהערל בעל המעשנה השחורה לראשו יושב לפני החלון ורושם דברימה בפנקסו, נדחקתי אליו, כדרכי, ונכנסתי עמו בדברי-שיחה. — שו האדא "זאקאריה יעאקוב" ? (כך כתוב שם המושכה וזכרוניעקב בלשון ערבית על הטבלא של התחנה עד היום הזה!) — שאלני הכמר. — זוהי "קומפניה" (מושבה) של יפהור — עניתני לו בלשוני — לזכר יעקב אבינו בסערת המכילה ויעקב אבי-אבינו

שכפריו. לא היו רגעים מועטים ונכנס המפקח הערבי, דפק במפתחו על הספסל וקרא בסול: — "באניאמינה ! — יאללאה : "ברטיסים" ! (בעברית דוקא). — זוהי — בארתי לו שוב — גם כן קומפניה חדשה של יאהור, ע"ש בנימו-בו יעקב שבהנימש ובנימין בן יעקב רוטשילד, בנימו הרצל ובני-בנימין... לשמע המלים: "רושילד" ו"הרסל" שונו פניו קאת ורשט בפנקסו את השם "בנימינה" וציון מגודוד קטן לימינה, סימן ליהדותה... — חידרה ! — הגם זה לליאהוד ? — שאל הערל בתמיחה. — "מעאלום" (כודאיו!) — ענה לו שכני מתלמידי, — כאן יש האבטיזוים הכי גולים, ובשעת רביוו הרחיב את שתי זרועותיו הגדולות עד שהפיל את המגבעת של הכמר, והגוי מצייר עוד מגודוד... בתול-כרם עלו פלחים אחרים ועמדו על הסף מפני הדחק של אה"י שמלאו, בן פורת יוסף, את כל הרכבות מפה אל פה. — הגם זה "לכם" ? — שאל השחור בפקפוק. — "תל-כרם" ! — ענה לו שכני בהתלהבות, יש לנו תל-כרם, תל-פיות, תל-שם, תל-נרף, תל-פון, תל-פסוה, תל-שוכ,

בנדיק ודרש לו תליתלים של מושכות יהודיות עד שהערל נעשה ל"תל-עולם" לקיים כיה שנאמר: לעשות נקמה בגויים... ואולם, כשאד הופיעה לפנינו הטבלא של "קלקיליה", חששנו מאד שמא יתקלקל הענין שלנו, מחמת ששמה גרמא, וקפיץ הכחור שלנו ואמר: — קלקיליה! זהו לזכר הגלגל ורמז ל"להם הקלוקל" שאכלו אבותינו במדבר... וכך נתעברו ונתקלקלו, נתיחדו ונתגלגלו כל התחנות לפנינו, ונמשכה שורה שלמה של "מגני-דוד" בפנקסו של הכומר, בקצור היה "ליהודים" עד בואנו לירושלם עיר-אל-קודם... * * * כשאד קפצתי מהרכבת, תרמילי הישן לימיני ומקלי החדש לשמאלי — מעשה "טוריסט" ממש! — נגש אלי צעיר אחד, שחשכני לתייר, ודבר בלשון ספקיהודית ספק-גרמנית: "הרוצה כבודו "ערשט-קלא" ססיגען האטעלע?" (מלון מסדרנה ראשונה). ואנכ הושיט לי קלף: "מלון ראש". — היש אולי בירושלם מלון בלי ראש ? — שאלתי ממנו. — כן — ענה הכחור בנרדו בראשו — ישנם מלונים יותר פשוטים: יש מלון פרבני... — ומא זה מלון אלנבי ? — שאלתי שוכ,

— זה ג' מ"כ ו' מלון... — ענה הכחור ונעלם. ומחמת שאין דרכי לשנית את האוש-פיזיו, סרתי דוקא להמלון שלי, כלומר אל זוגתי שתהיה, כנהוג... * * * ומכיון שאנו מדברים במלונים וכפני סיונים, נזכרתי בבקאי לפני הפסח אצל ועדת-התיירים שעליד העיר-הלאומי, נכנסת לה יהודית, בעלת שפת בבהינת הצירזכר, ויודשת מהוער לא פחות ממנין תיירים, מחמת שהכינה כבר הכל — כך היא טוענת — והוציאה ארבעים פונט, ההכרים נסו לבאר לה כי רב התיירים רוצים דוקא במלונים ולא בפנסיונים פרטים. — בודאי! מלונים נחוצים להם ולא פנסיונים פרטים, אחרת לא נאה לאביהם ? מיכה להם בכמנס! וכי סבורים אתם שבאים יהנה אנשים הגונים? — עלוקות ! אקספלר אטאטורים, שעושים להם יום-טוב, או שמא באו חלילה לעשות דברימה ? — ממש מה שעשו ופעלו רופין ושיינקין ! ומה ? כלום הם כמונו? כשהיינו "בבית" הוצאתי 50 רובלים ונסעתי ת"ק פרסאות כדי לקבל דרישת-שלום מא"י, פבריקאות היו לנו ב"ה "בבית" שם, ועכשיו שאנו בא"י וזקיקים היינו לרופין כדי לשאל בעצתה היינו צדי-כיפ לעמר שעות שלמות כעני בפתח... — ומנין הנכרת יודעת, שחתיירים הם

כפי שהיא מתארת אותם? הן טרם באו ? — אידיאליסטים אינם באים עכשיו ! אנו נזוגזג את עצמותיכם! עוד תבאז מת עכשיו באים רק גיללים וסובאים, כרסים עבתי, שיינקין נוסע לו לאמריקה ועושה ככלבים, ומה סבורים אתם, היה עם "הבית" ? שגורדות והמאדאם שלו נוסעת אל בתי-המרהצאות, ורק במלונים הכי גדולים — גם לא לא נוח פנסיון כנראה, חכו אני אראה לכם את צפרני!... על המפתח הופיעה פתאם יהודיה לא מכוערה ממאה-שערים ועל ראשה "יומה" פרטית. — שמעתי — היא אומרת — כי מבקשים כאן דירות לתיירים וע"כ, באתי להודיע לכם, שיש אצלי-דירה... באמת, אינני משכירה דירות, אלא מפני שנסע בעלי יש לי מטה פנויה, איני רוצה חלילה להתעשר מזה, אבל בעד פונט אחד ליום הייתי מסכימה לתת את המטה וגם אולי קצת אכילה... עוד זו מדברת והנה נתפרץ יהודי ארמזני קצת, בעל פנסיון, ובלו "שלום": — כלום יהיו איהו "נעסט" ? (אור-חיים) — לא נוכל לדעת, התיירים הוצים, כנראה, ללכת אל המלונים. — אנהנו יודעים כבר את ה"געשעפ" טעו", כבר עשו שותפות עמכם... מה? א, כבר הניחו את טלפון על כל האורחים ושלה אותם אל האוי, כדי לעשות כבוד צלם ומצה לכבוד פסה? כבר, "משחו" לכם את ידיכם

ועיניכם ? אל תחשבו כי נעבר בשתיקה ! אנו נזוגזג את עצמותיכם! עוד תבאז מת עכשיו באים רק גיללים וסובאים, כרסים עבתי, שיינקין נוסע לו לאמריקה ועושה ככלבים, ומה סבורים אתם, היה עם "הבית" ? שגורדות והמאדאם שלו נוסעת אל בתי-המרהצאות, ורק במלונים הכי גדולים — גם לא לא נוח פנסיון כנראה, חכו אני אראה לכם את צפרני!... על המפתח הופיעה פתאם יהודיה לא מכוערה ממאה-שערים ועל ראשה "יומה" פרטית. — שמעתי — היא אומרת — כי מבקשים כאן דירות לתיירים וע"כ, באתי להודיע לכם, שיש אצלי-דירה... באמת, אינני משכירה דירות, אלא מפני שנסע בעלי יש לי מטה פנויה, איני רוצה חלילה להתעשר מזה, אבל בעד פונט אחד ליום הייתי מסכימה לתת את המטה וגם אולי קצת אכילה... עוד זו מדברת והנה נתפרץ יהודי ארמזני קצת, בעל פנסיון, ובלו "שלום": — כלום יהיו איהו "נעסט" ? (אור-חיים) — לא נוכל לדעת, התיירים הוצים, כנראה, ללכת אל המלונים. — אנהנו יודעים כבר את ה"געשעפ" טעו", כבר עשו שותפות עמכם... מה? א, כבר הניחו את טלפון על כל האורחים ושלה אותם אל האוי, כדי לעשות כבוד צלם ומצה לכבוד פסה? כבר, "משחו" לכם את ידיכם